

Novellaíró pályázatra beérkezett pályamunka

17. pályázat

2017.

A CSODA

„Ha Werndl-puskát hozott volna, nem mondom, de így bemenni az erdőbe”, csóválta a fejét a csendőr, és a letaposott fűre köpött. A sörétest szorongatta, apróvadra valót. A mérnök nem nézett felé, a bozótoson túli erdőt bámulta. Vasárnapi vadász, motyogta a csendőr, és elhúzta a száját.

Odébb, ahol a bozótos karcos körvonalai lezárták az alföldi síkot, néhány hajtó bandukolt a faluba futó úton. A poros út hasa nekidörgölődött a kökényből meg más tüskés cserjékből álló, összefüggő bokrosnak. A hajtók, apa és fia olykor fanyar bogyókat tépdestek mentükben, az ágak nehezen engedték gyümölcsüket, hajoltak, ameddig bírtak, azután visszacsapódtak méltatlankodó ringással. Ha mögöttük haladt volna valaki, szembe sapják, de így csak a semmiben hintáztak.

Céltalanul.

Vagy jobbra az út közén futó perjét fésülték végig hirtelen.

„Azt meg honnét szerezni”, mondta a mérnök bosszúsan, hogy mondjon valamit, és elfordította a tekintetét a bozótosról és a bokros terület fölé magasodó erdőről. Letérdelt, és a hátára fordította a megmocsolt tetemet. Az állat barna, okos és hosszúkas feje engedelmesen, élettelenül fordult, fájdalmasan ruganytalanul. Nem úgy, mint az a megtépázott kökényág. Abban több élet feszült.

A csendőr nem akarta mondani, hogy honnan, a hadseregtől, feketén, hallgatott hát.

A mérnök nem figyelt tovább a csendőrré. A halott agarat vizsgálta. A hastájékon kitüremkedő bél, a belsőségek azzal fenyegették, hogy végképp szétesik kezében, többé össze nem rakható lesz széthulló alkatrészeiből az állat.

Legalább míg hazavinné, addig maradjon egyben. Mielőtt a diófa alá temeti, mint a többi.

A hasíték az állat nyaktájékáig futott. A vér megfestette a fehér szőrszálakat, és a foltok, ha ismerte is őket kívülről, mostanra fekete, letapadt szőrösomókká alakultak, rendetlen, kibogozhatatlan összevisszaságba. Már nem látszott a gránic foltok és fehér szörmezők között, az alig több mint egy órával korábban megnyúló, íjként pattanó izmokkal együtt azok is elernyedtek.

Mellette térdelt, a nadrágját átította a vér, a nedv fölkérezkedett a finom gyapjából szőtt anyagba, és csupasz bőréhez ért. Fázott. A háta és a dereka vizes volt.

Az a kutya úgy futott, soha jobbal nála nem találkozott, csak rohant, és tette a dolgát. A vesztébe futott, világos.

„Maga hisz a csodákban, Keleti úr?”, kérdezte tőle a kocsis idefelé jövet, ő pedig értetlenkedve bámult rá. Mintha belelátott volna a gondolataiba, mert akkor már több éve azon töprengett, a csoda lehetőségének kiszámítása hogyan illeszthető bele a valószínűség-számításba. „Nem”, válaszolta végül, amire a kocsis rosszállóan a fejét rázta, és a lovakra csapott. Szeged felé az utakat sártenger borította abban a hónapban, bajos volt a közlekedés. Néha lehetetlen.

Hogy a csodákban bízhasson, jelekre volna szüksége, kézzelfogható, feldolgozható jelekre, gondolta kétségbeesetten. A csendőr csizmái türelmetlenül megmozdultak, látta a szeme sarkából, pedig a legkevésbé sem akarta érzékelni. De nem tagadta, jólesett, hogy az ágakon kívül valami más mozgást is érzékel, ha már a jószágra többé nem lehet számítani.

Vagy a jelekre.

„A cigányok már megérkeztek, a vacsora készen van”, szólalt meg a csendőr tétován, és valóban úgy tűnt, nagyon menne már. A hajtók bezzeg otthon vedelik a kiosztott pálinkát. Mindegy, mit mond, hazudik valamit, vigasztalót, hamisat, csak mozduljon már Keleti úr. A bozótostól azonban nem tudott elszakadni a mérnök. A nyiladékait leste, a kusza ágak között lappangó, kitaposott csapásokat. Torkolatokat, amik feketén tűnnek el az ágak között, és ahonnan az a vadkan kitört.

„Hozasson egy szekeret, amivel hazavisszük. Meg egy pokrócot”, mondta a csendőrnek halkán, és feltápászkodott. A csendőr gyanakodva leste a fővárosból jött mérnököt, és amikor az elfordult, megint a fűre köpött. A csendőr a földön heverő dögöt nézte, amit a kan úgy megmocsolt. Mondott volna valamit, hogy errefelé az elhullott állatot a dögkútba vetik, vagy oda se, ott hagyják, de végül hallgatott. A mérnök megbabonázva figyelte a fákat, készen rá, hogy akármelyik pillanatban elinduljon feléjük. A bozotos fölött valóban megmozdult az erdő, a fák halkán surrogni kezdtek, mintha ők is tudnák, nem kell sok hívogató, nemsokára jönni fog feléjük az az ember ott.

A csendőr türelmetlenül toporgott. Pár napja sürgönyöztek, hogy hozza ki vadászni Keleti urat, szervezzen hajtást, apróvadra, vadászat után hozasson cigányokat, bort és vacsorát. A fene gondolta volna, hogy agarat is hoz. Most még a dög miatt is főhet a feje, mi lesz, ha fent, Pesten megtudják.

A mérnök megérintette a csendőr karját. „Mire visszajön, én is itt leszek”, mondta, és a csendőr bólintott, és elindult, mintha álomból ébredt volna föl, és parancsra. A járása egyenletes volt, egyenletesen sietős. Nem nézett vissza.

Aztán a mérnök, hogy egyedül maradt, mintha ő is kijózanodott, felébredt volna, parancsszóra. Megborzongott, érezte a hideget a derekával. A puskáját kezébe vette. A kibelezett állatot nézte, majd a bozotos felé indult. A fűre harmat szállt le, korán jött, a vártnál korábban, lepődött meg a mérnök. Följegyezte noteszába. Aztán azt kezdte számolni, ez már a hanyadik kutyája.

Mintha a csodához a veszteségeken keresztül vezetne az út. Ezt még nem próbálta belekalkulálni a számításába. Lehet, hogy itt rontotta el.

De hogy ő maga milyen csodára várt volna, ha kérdezik, nem mondja meg.

Nem tudta volna megmondani.

A puskát a vállára akasztotta, így a keze felszabadult, és zsebre vágta. Az ujjai az érmére csusszantak. Már rászoktak, úgy keresték a zseb melegében, mintha összetartoznának. Kivette, feldobta. Nem nézte meg, tudta, hogy fej. Az elvesztett szabadságharc óta csak fejet dobott. Sosem írást.

Megdöglött Rojt is, sóhajtott, és visszanezett a tetemre. Már közelebb járt a bozóthoz, mint a halott állathoz, és onnan úgy tűnt, mintha csak aludna a kutya. Füttyentett neki, de az állat nem mozdult.

Tovább gyalogolt. Csak az útnál állapodott meg, és mély levegőt vett. Körülnézett, megint vissza az állat felé, aki továbbra sem kelt föl. Utánaszámolt, pedig pontosan tudta, Rojt a tizedik agara harminc év alatt. Harminc év, hét hónap, és tizenhét nap. Az órát is tudta, négy.

Ha sokszor elvégezzük ugyanazt a kísérletet, magyarázta korábban a csendőrnek, hogy ő maga miképp számol a valószínűséggel, például agarászaskor a kutyát ő személyesen akkor engedi rá a vadra, ha a kutya remegni kezd, megfeszül, de még ekkor is kivár, ötig számol, és csak utána oldja el, szóval ha ennek a kísérletnek az eredményét följegyezzük

és kielemezzük, lassan egy szám felé közelítünk, ami nem más, mint az esemény bekövetkeztenek relatív valószínűsége. Azaz a kutya tízből kilencszer elkapja a nyulat. Elkaphatja.

A csendőr arcát figyelte, aki zavartan bámult vissza rá, a fővárosból érkezett vendégre. Már-már azt hitte, hogy semmit sem ért meg belőle, amikor az visszakérdezett. Ezek a számolások a gazemberekre is érvényesen alkalmazhatóak?

Nem pontosan így kérdezte, de az értelme ez volt.

A mérnök megint a fűben heverő állat felé nézett. Ha újra füttyentene, kísérletképpen, mennyi lenne az esélye, hogy az agár föl pattan, és hozzá rohan. Füttyentett.

Az agár, főképp a magyar fajta, néha kiszámíthatatlan. Mondhatni, önálló döntéseket képes hozni vadászat közben, és ettől jobb, mint angol rokona.

A mérnök átlépte az utat, és a kökénybokrokat figyelte. Csend volt. A faluban fények gyúltak, távoli kiáltások kivehetetlen zajai érték el a bokrokon túl ágaskodó fákat, de tovább nem hatolhattak. Az erdő zúgása elnyelte. És mintha ezektől a bekebelezett kiáltásoktól a lombok surrogása is egyre hangosabbá erősödött volna, szinte zúgott. Nem állhatta meg, hogy ne füttyentsen még egyszer. Nemcsak hogy ki akarta próbálni a hangját, és ezáltal nekítámaszkodni az erdő hangszálain átregző süvöltésnek, hanem megint tudni akarta, mennyi a valószínűsége a kísérletnek.

A hajába, ruhájába kapó szél hideg volt, és újfent megborzongott. A dereka fázott.

Vacogni kezdett. A nap még nem ment le egészen, de már nem látta onnan, ahol állt. Az órájára nézett, reszkető kézzel előkapta a noteszét, följegyezte.

A bozótos, az erdő előszobájaként nyugalmat mímelve állt előtte, és csapásait, ösvényeit mutogatta. Sötét foltokat a lassan sötétbe forduló tónusok között. Hívogatta, miközben a láz hulláma szaladt végig a testén.

Az erdő hideg leheletében állva utoljára megnézte magának a helyet, ahol az állat az alkonytól lassan kivehetetlenné váló körvonalait tudta, majd széthajtotta az ágakat, és egy csapáson elindult befelé. Az erdőt határoló csalitos mindig ilyen, nem csalódott, ismerte, mint a tenyerét. Elsőre konoknak mutatja magát, aztán enyhül a komiszsága, őt nem lehet becsapni, tudja, végül ritkul, mert mégis az erdő az úr. A fák.

Ahogy elérte a fákat, a süvöltés is megszűnt. Azaz hallani vélte, de a feje fölül. Az is csak színház, a csalitos szélén állóknak szól, csakis nekik, elrettentésként. Vagy fordítva, hívogatónak.

Újra megborzongott. Igaza van a csendőrnek, meleg étel, pálinka és fűtött szoba várja a faluban, ő meg itt bolyong, mint a lelkek éjféli után. A csendesen álldogáló fákat nézte. Kivette az érmét a zsebéből, földobta, elkapta. Az erdő nem volt túl öreg, úgy harminc évesre saccolta. Fej volt, hát persze. A zsebébe csúsztotta. Észrevette a vadcsapást, elindult rajta. Úgy okoskodott, ha balra kerül egy idő után, kiverékedi magát az erdőből, és addigra a csendőr is visszaér a halott kutyáért.

Csak a saját lépéseit hallotta zörögni a száraz ágakon, a lehullott leveleken, más neszt nemigen. A csapás jobbra kanyarodott. Megállt, és körülnézett. Már nem látta az erdő szélét. Viszont sötétebb sem lett, mintha a fák ragaszkodtak volna a maguk félhomályához, mindegy volt számukra, nappal avagy éjszaka honol odakint.

Hallgatózott, kutyacsaholás ütötte meg a fülét. A hang messziről jött, talán a faluból. Száját füttyentésre gyűrte, kifújta a levegőt, ahogy az apjától tanulta.

De még szinte a füttyel azonos pillanatban visító sípszó csapott föl tőle nem messze, és meglepve, kicsit ijedten fordult körbe, hogy az meg honnét származik.

És ekkor megértette, hol is van. Szőregi csata, nem sokkal a világosi kapituláció előtt. Amikor már kevesen bíztak a csodában.

Haynau lovassága minduntalan lecsapott a visszavonuló honvédekre. A tizenöt éves fiú a lőszertartalékot kísérte a hátrálási útvonalon, Szőreg alatt, amikor elérte őket a hír, hogy a császári dandárok áttörték a magyar állásokat Újszegednél, és menekülőre fogták.

Körülnézett, elővette noteszét, lapozgatott benne, a jegyzeteit nézte. Az erdő még nem volt akkor itt, legföljebb bozótos képében, emelte föl a fejét a lapokból, és a fák orma felé nézett. Harmincévesek, nem lehetnek többek. Tett néhány lépést, mintha méricskélne, újra a jegyzeteit nézte, majd megállt egy juhar mellett.

Tőle nem messze kiáltások csattantak, *anyám, anyám*, aztán *Jézus, Jézus*, majd elhaltak, a lovasság végigszáguldott a hátrvéden, és visszakanyarodott a sípjelre az övéi felé. Csak kóstolgatták a lemaradozókat egyelőre, aztán később mélyebbre nyomulnak, ha egyszer vérszemet kapnak.

A hatfontost, amit a fiú ötödmagával kezelt, az út kanyarulatában állították végül föl. Kilenc embert ír elő a szabályzat, de ők csak öten voltak. A tüzérségi állomány nem nagyon támaszkodhatott már tartalékosokra '49-ben. Ami azt illeti, sosem. A lovak közül az egyiket repesz érte, erősen vérzett, ezért azonnal föbe lőtték. A másik hármat kifogták, odább hajtották, és mire észbe kaptak, már kétségbeesett vágásban igyekeztek utolérni visszavonuló társaikat. Minden olyan örülten gyorsan történt, mint ahogy a fák nőnek, ha csak harmincévente pillant rájuk az ember. A szekér tengelye eltört, dönteniük kellett, mert a visszavonulók nem tudtak segíteni. Vagy hagyják veszni az ágyút, vagy bevárják az üldöző lovasságot.

A mérnök izgatottan toporgott, a juhar törzsét nézte. A kéreg ráncaiban bodobácsok állomásoztak, és csápjaikat a mérnökre szegezve figyeltek, egyelőre mozdulatlanul. A visszatérő lovasság pár perccel később föl is fedezte őket. Legyező alakba szétválva rohamoztak. A hatfontossal percenként két lövés lehetséges. Nekik összesen három lövedékük volt. Végül elsütni sem tudták az ágyút, a tengely megadta magát, az ágyú csövét nem tudták lőszögbe állítani. A fiú tudta, hogy késő, és rohanni kezdett a többi tüzér után, akik menekülőre fogták a dolgot. A csalitosban keresett búvóhelyet. Rohant a fiatal, csenevész juharok között, a harminc évvel későbbi erdőben, és tudta, a forradalom elbukott. Semmiféle rendelkezésére álló adat, számszerűsített tényállás nem bizonyította az ellenkezőjét.

Csoda történne, ha nem így és ekképp alakult volna.

A mérnök kutyaugatást hallott, és magára ismert a részvét nélkül álldogáló fák között. Elindult visszafelé a csapáson. Lihegett. A láz újra és újra megrázta. Még mindig nem volt sötét, az erdő tartotta magát az általa alkotott szabályhoz. A kutyaugatás viszont erősödött. Visszatért a csendőr, gondolta a mérnök, és a kutyái ugatják az erdőt, azt hiszik, vad mozog benne. Füttyentett, remegve, tizedjére aznap, hogy észrevetesse magát, jelezze, ő jön. Előtte, a bozótosban egy állat futott felé, halotta a közeledő csörtetését. Mintha a túlvilágról.

A csendőr a szekér mellett állt, és amikor meglátta az imbolygó mérnököt, rögtön elé futott.

„Mérnök úr! Azt hittük, hogy visszament a faluba, és elvitte a kutyát. Sehol sincs az a dög”, mondta hebegve, és még mondani akart valamit, de nem tudott, mert a fővárosból jött férfi mögött elöbukkant az agár, Rojt, és úgy ment gazdája után, fáradtan, lógó

nyelvvel, ahogy egy kutya megy az egész napos nyulászás után, ha végre tizedjére is meghallja gazdája füttyszavát.

Keleti úr egy érmét tartott a tenyerén, és a csendőr orra alá dugta. „Írás”, suttogta, mielőtt még a láztól összeesett volna.